

Gra „Misja Hejt OFF” - Scenariusz lekcji 17

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”.
Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Wprowadzenie

Wyobraź sobie zwykłą przerwę w szkole. Kilka osób stoi przy oknie i patrzy na telefon jednego z uczniów. Ktoś się śmieje. Druga osoba mówi:

„Pokaż jeszcze raz!”
Kolejna dodaje:
„Wyślij mi to!”
Podchodzisz bliżej.

Na ekranie widzisz zdjęcie jednej z osób z Twojej klasy. Fotografia została zrobiona w niefortunnym momencie. Może ktoś właśnie jadł. Może zrobił dziwną minę. Może zasnął podczas podróży na szkolną wycieczkę. Może potknął się podczas zajęć sportowych. Może po prostu nie wiedział, że ktoś robi mu zdjęcie. Ktoś przybliżył fotografię, dodał zabawny podpis i zaczął pokazywać ją kolejnym uczniom.

Po chwili zdjęcie trafia do komunikatora. Ktoś przesyła je dalej. Ktoś inny zapisuje je w telefonie. Pojawiają się pierwsze reakcje ze śmiechem. Dla części klasy zaczyna się zabawa. Dla jednej osoby, **zupełnie inna historia.**

Wprowadzenie

Co dzieje się z osobą przedstawioną na zdjęciu?

Spróbujmy spojrzeć na sytuację z jej perspektywy. Wchodzisz do klasy.
Kilka osób patrzy na Ciebie i zaczyna się śmiać. Nie wiesz dlaczego.
Ktoś szybko chowa telefon, ktoś inny szepcze coś do kolegi.
W końcu jedna z osób pokazuje Ci ekran. Widzisz swoje zdjęcie.
Nie pamiętasz, żeby ktoś pytał Cię o zgodę na jego zrobienie.
Na pewno nie zgadzałeś się na jego pokazywanie całej klasie.

Może pojawić się wstyd. Złość. Bezradność. Poczucie upokorzenia.

Możesz zacząć zastanawiać się:
„Kto już to widział?”
„Gdzie jeszcze zostało wysłane?”
„Czy ktoś wrzucił je do internetu?”
„Czy jutro nadal będą się z tego śmiać?”

Najtrudniejsza może być świadomość, że nie masz już pełnej kontroli nad własnym zdjęciem.
Ktoś inny zdecydował, kto je zobaczy.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

„Przecież to tylko zdjęcie”

Ktoś może powiedzieć:
„Przecież nic takiego się nie stało”.
„To tylko śmieszne zdjęcie”.
„Każdy ma takie fotografie”.

Ale warto zadać inne pytanie:

Czy dla osoby znajdującej się na zdjęciu również jest to zabawne?

Zdjęcie przedstawia prawdziwego człowieka.

Może pokazywać sytuację, której ta osoba nie chce upubliczniać.

Może przedstawiać ją w sposób ośmieszający.

Może trafić do osób, którym nigdy nie chciałyby go pokazać.

Dlatego fotografia nie jest „tylko obrazkiem”, jest fragmentem czyjegoś wizerunku.
A sposób, w jaki wykorzystujemy wizerunek drugiego człowieka, może wpływać na jego
poczucie prywatności, bezpieczeństwa i godności.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Zrobienie zdjęcia a pokazanie go innym

To ważne rozróżnienie.

Może się zdarzyć, że ktoś zrobi zdjęcie podczas szkolnego wydarzenia. Na fotografii przypadkowo znajdą się również inne osoby. To jeszcze nie oznacza, że zdjęcie powinno być dowolnie wykorzystywane.

Czym innym jest posiadanie fotografii, a czym innym:
**pokazywanie jej innym dla żartu,
przesyłanie jej na klasową grupę,
dodawanie obraźliwych podpisów,
tworzenie z niej memów,
publikowanie jej w mediach społecznościowych,
wykorzystywanie jej do ośmieszania konkretnej osoby.**

Warto nauczyć się pytać:

„Czy ta osoba chciałaby, żeby inni zobaczyli to zdjęcie?”

A jeśli nie wiemy – najprostsze rozwiązanie brzmi:

zapytajmy.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Zgoda ma znaczenie

W świecie, w którym niemal każdy telefon posiada aparat, zrobienie zdjęcia zajmuje sekundę. To jednak nie znaczy, że wszystko, co możemy sfotografować, powinniśmy później pokazywać innym.

Wyobraź sobie, że kolega robi Ci zdjęcie podczas wycieczki. Patrzysz na fotografię i mówisz:

„Nie podoba mi się. Proszę, nie wysyłaj jej nikomu”.

Co powinno wydarzyć się dalej?
Twoja prośba powinna zostać uszanowana.

Nie: **„Spokojnie, tylko wyślę dwóm osobom”.**

Nie: **„Ale przecież świetnie wyszedłeś”.**

Nie: **„Już wysłałem, trudno”.**

Szacunek dla drugiego człowieka oznacza również respektowanie jego granic.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

„Ale ona sama wrzuca swoje zdjęcia do internetu”

To również może pojawić się podczas rozmowy z uczniami.

Ktoś może powiedzieć:
„Przecież sama publikuje zdjęcia”.

Czy oznacza to zgodę na publikowanie każdego jej zdjęcia przez innych?
Nie.

To, że ktoś publikuje wybrane fotografie, nie oznacza, że rezygnuje z kontroli nad swoim wizerunkiem. Może chcieć pokazać jedno zdjęcie.
Nie musi chcieć pokazywać innego.

Może zgodzić się na wspólną fotografię podczas wycieczki.
Nie musi zgadzać się na zdjęcie zrobione ukradkiem podczas jedzenia.
Zgoda na jedno zdjęcie nie oznacza zgody na wszystkie zdjęcia.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Kiedy zdjęcie staje się narzędziem ośmieszania?

Wyobraźmy sobie, że fotografia zaczyna krążyć po klasie.
Początkowo ktoś tylko ją pokazuje. Następnie pojawia się podpis.
Ktoś robi mem. Inna osoba ustawia zdjęcie jako ikonę grupy.
Jeszcze ktoś dodaje kolejną przeróbkę.

Z czasem pierwotna fotografia może stać się pretekstem do regularnego
wyśmiewania. Kiedy osoba przedstawiona na zdjęciu wchodzi do klasy,
ktoś pokazuje charakterystyczną minę.

Ktoś wypowiada tekst z mema. Kolejne osoby zaczynają się śmiać.

To moment, w którym fotografia staje się częścią szerszego problemu.

Nie chodzi już o jedno zdjęcie.

Chodzi o systematyczne poniżanie drugiego człowieka.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Śmiech też może wzmacniać sytuację

Wyobraź sobie teraz, że to nie Ty zrobisz zdjęcie, nie wyślesz go, nie dodałeś podpisu.
Po prostu ktoś pokazuje Ci je na przerwie. Śmiejesz się.

Czy ma to znaczenie?

Dla osoby pokazującej zdjęcie Twój śmiech może być sygnałem:
„To jest zabawne. Pokazuj dalej”.

Każda kolejna reakcja może zachęcać do dalszego rozpowszechniania materiału.
Dlatego świadek ma wybór, może się śmiać, może poprosić o przestanie zdjęcia, może udostępnić je dalej ale może również powiedzieć:

„Skoro ona nie chce, żebyście to pokazywali, usuńcie to”.

„Nie wysyłaj mi tego”.
„To już nie jest śmieszne”.

Czasami nie trzeba wygłaszać długiej przemowy.
Wystarczy nie uczestniczyć.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

„Ja tylko przesłałem dalej”

To zdanie często pojawia się w sytuacjach związanych z materiałami cyfrowymi.

Pierwsza osoba zrobiła zdjęcie, druga dodała podpis.

Trzecia wysłała je na grupę, czwarta przesłała znajomym, piąta opublikowała dalej.

Każda z nich może powiedzieć:

„To nie ja zacząłem”.

Ale rozpowszechnianie materiału również ma znaczenie.

Wyobraźmy sobie, że każda osoba, która otrzymała zdjęcie, podejmuje inną decyzję.

Zamiast:

„Wyślę dalej”.

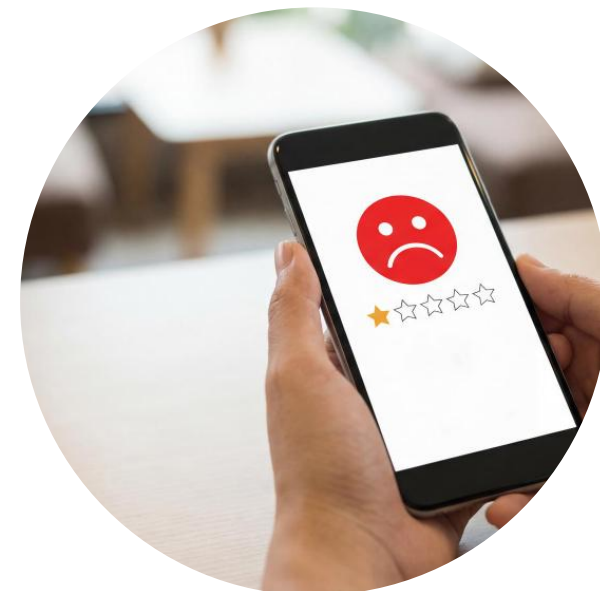
wybiera:

„Zatrzymuję to tutaj”.

Łańcuch zostaje przerywany.

Dlatego warto zapamiętać:

Nie musisz stworzyć krzywdzącej treści, żeby przyczynić się do jej rozpowszechniania.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Internet nie zapomina tak łatwo

Zdjęcie wysłane do jednej osoby może zostać zapisane. Można zrobić zrzut ekranu. Można przestać je dalej. Można skopiować je na inne urządzenie. Nawet jeśli pierwotny autor usunie publikację, ktoś inny może nadal posiadać kopię. Jest też mnóstwo narzędzi archwizujących cały Internet. Tak dokładnie cały Internet. Jednym z nich jest „*Internet archive*”. Serdeczenie polecamy abyście się zapoznali z nim, wpisując tą frazę w wyszukiwarce Google.

To właśnie dlatego warto zastanowić się **przed** wysłaniem materiału. Jedno kliknięcie może sprawić, że tracimy kontrolę nad tym, gdzie fotografia trafi później.

Dobłą zasadą jest:
Jeśli nie masz pewności, czy druga osoba zgodziłaby się na publikację – nie publikuj.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Co może zrobić osoba, której zdjęcie jest rozpowszechniane?

Osoba, która odkrywa, że jej ośmieszające zdjęcie krąży po klasie lub w Internecie, może czuć się bezradna. Warto jednak wiedzieć, że można podjąć konkretne działania.

Można wyraźnie powiedzieć:

„Nie zgadzam się na pokazywanie tego zdjęcia. Proszę je usunąć”.

Jeśli materiał znajduje się w Internecie, można skorzystać z możliwości jego zgłoszenia. Jeżeli sytuacja ma charakter ośmieszania lub nękania, warto zachować informacje o tym, gdzie zdjęcie się pojawiło. Można zrobić zrzuty ekranu pokazujące publikację, wiadomości lub komentarze.

Warto również zwrócić się do zaufanej osoby dorosłej:

nauczyciela,
wychowawcy,
pedagoga lub psychologa szkolnego,
rodzica albo opiekuna

Szczególnie wtedy, gdy mimo prośby zdjęcie nadal jest rozpowszechniane.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

A co może zrobić świadek?

Wyobraź sobie, że kolega podchodzi do Ciebie i mówi:

„Patrz, jakie mam zdjęcie Zosi. Wyślę Ci”.

Masz kilka możliwości.

Możesz powiedzieć: **„Dawaj”.**

Możesz przestać je dalej. Możesz również odpowiedzieć:

„Nie wysyłaj mi tego”.

Albo:

**„Wie, że to pokazujesz?”
„Skoro ją to ośmiesza, lepiej to usunąć”.**

Jeżeli zdjęcie zaczyna być masowo rozpowszechniane albo wykorzystywane do nękania, można powiedzieć o tym dorosłemu.

Reakcja świadka nie musi polegać na publicznej walce z całą grupą. Może oznaczać po prostu odmowę uczestnictwa i pomoc osobie, która została skrzywdzona.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Zadanie dla klasy

Przeanalizujcie przedstawioną historię i zastanówcie się wspólnie:

- Jak może czuć się osoba, która odkrywa, że inni pokazują jej ośmieszające zdjęcie?
- Dlaczego zdjęcie może naruszać czyjąś prywatność?
- Czy zrobienie zdjęcia oznacza automatycznie prawo do jego publikowania?
- Dlaczego zgoda na jedno zdjęcie nie oznacza zgody na wszystkie fotografie?
- Czy osoba, która tylko przesyła zdjęcie dalej, również wpływa na sytuację?
- Jak reakcje ze śmiechem mogą zachęcać do dalszego ośmieszania?
- Co może zrobić osoba, której zdjęcie jest rozpowszechniane?
- Co może zrobić świadek?
- Dlaczego warto zastanowić się przed wysłaniem fotografii?
- Jakie zasady dotyczące zdjęć powinna przyjąć klasa?

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Ćwiczenie – „Publikować czy zapytać?”

Nauczyciel przedstawia klasie kilka sytuacji.

Podczas szkolnej wycieczki robisz wspólne zdjęcie grupy.

Wszyscy ustawiają się do fotografii.

Robisz koledze zdjęcie, kiedy śpi w autobusie z otwartymi ustami.

Koleżanka prosi Cię o zrobienie zdjęcia jej projektu i wystanie go na klasową grupę.

Fotografujesz kolegę po upadku podczas zawodów sportowych i chcesz zrobić z tego mem.

Robisz zdjęcie całej drużyny po meczu i pytasz, czy możesz je opublikować.

Otrzymujesz ośmieszające zdjęcie koleżanki z wiadomością: „Wyślij dalej”.

Uczniowie analizują każdą sytuację.

Przy każdym przykładzie warto zadać pytania:

Czy osoba wie, że zdjęcie zostało zrobione?

Czy wie, gdzie ma zostać opublikowane?

Czy fotografia może ją zawstydzić albo ośmieszyć?

Co byłoby najbezpieczniejszą i najbardziej szanującą decyzją?

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Ćwiczenie – „STOP przed wystąpieniem”

Nauczyciel zapisuje na tablicy słowo:

STOP

Klasa wspólnie tworzy cztery pytania, które warto zadać sobie przed wystąpieniem zdjęcia innej osoby.

Przykładowo:

S – Szanuję?

Czy fotografia przedstawia tę osobę w sposób, który jej nie poniża?

T – Ta osoba wie?

Czy wie, że chcę pokazać lub przestać zdjęcie?

O – Odbiorcy?

Czy wiem, do kogo fotografia trafi?

P – Pozwolenie?

Czy mam zgodę na jej udostępnienie?

Nauczyciel może pozostawić schemat na tablicy jako prostą zasadę do zapamiętania.

Przed publikacją warto zrobić krótkie:

STOP.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Ćwiczenie dodatkowe – „Odwracamy role”

Poproś uczniów, aby wyobrazili sobie, że otrzymują śmieszne zdjęcie kolegi. Zanim zdecydują, co z nim zrobić, mają odpowiedzieć sobie na jedno pytanie:

„Co chciałbym, żeby zrobił mój kolega, gdyby to było moje zdjęcie?”

Następnie nauczyciel przedstawia trzy możliwości:

- **usunąć,**
- **pokazać kolejnym osobom,**
- **zapytać właściciela zdjęcia, co chce z nim zrobić.**

Uczniowie uzasadniają swoje decyzje.

Ćwiczenie może prowadzić do prostej zasady:

Traktuj cudzy wizerunek tak, jak chciałbyś, żeby inni traktowali Twój.

Ośmieszające zdjęcia bez zgody”. Gdy czyjś wizerunek staje się żartem.

Podsumowanie lekcji

Telefon daje nam możliwość zrobienia zdjęcia w ciągu sekundy. Jedno kliknięcie wystarczy również, żeby przestać fotografię kolejnej osobie. Technologia jest szybka. Dlatego nasze decyzje muszą być uważne. Zdjęcie, które dla jednej osoby jest zabawne, dla drugiej może oznaczać wstyd, upokorzenie i utratę poczucia kontroli nad własnym wizerunkiem.

Nie wszystko, co można sfotografować, trzeba publikować.
Nie wszystko, co otrzymujemy, trzeba przesyłać dalej.

Szanuj cudzy wizerunek.

Pytaj o zgodę przed udostępnieniem zdjęcia.

Nie wykorzystuj fotografii do ośmieszania innych.

Nie przysyłaj dalej krzywdzących materiałów.

Nie wzmacniaj wyśmiewania reakcją lub komentarzem.

Zatrzymaj łańcuch rozpowszechniania.

Wspieraj osobę, której prywatność została naruszona.

Jeśli sytuacja się powtarza lub nasila, poproś o pomoc zaufaną osobę dorosłą.

Warto zapamiętać:

To, że masz czyjeś zdjęcie, nie oznacza, że możesz zrobić z nim wszystko.

